

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
12. sz. Ide intézendő a lap szel-
lemi részét érdeklő minden köz-
lemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESSÍTŐJE.”

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Ujváros-utca 8.
szám alatt (Tóthy-féle házban)
R. Vozáry Gyula tanárnál. — Ide
intézendők a kiadóhivatalt illető
előfizetés, hirdetésny, nyilttér
és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasájos petisor tér-
fogata . . . . . 6 kr.
Bé yegdlj minden beiktatás
után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Ujváros-utca Tóthy-féle házban, nem különben minden hazai postahivatal.
Az előfizetés legzeleszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Uj főispán.

Koronként meglebben a szellő Budapest felől, zörögni kezd a levél, és regél szép meséket. A könnyen hívők már látják bevonulni az új főispánt a megyeház kapuja alá, már szinte hallják az ékes beszédeket, az installationalis banquet cigány zenéjét, az új méltóságos ur leereszkedő szavait, és még mindig nem történik semmi. A napok peregnék esendesen egymásután, az ügyek intéződnek, „épen úgy“ mondják az „anarchisták“ „mintha főispán volna!“

Az ilyen időpont, a midőn ezt tehetjük a nélkül, hogy személyes ize volna a dolognak, legal-
kalmasabb arra, hogy elmélkedjünk a felől, milyen-
nek is kellene annak a főispánnak lenni, a kit a mi kis világunknak legragyogóbb esillagává emel föl királyunk kegyelme. A mai Gömör nem az, a mi volt 50 év előtt, nem fogja tehát senki tagadhatni, hogy a megye első tisztviselőjének is másnak kell lenni, mint voltak diszruhás torzonborz elődei. A bourgeoisie nézetei terjedőben vannak, bár mennyire fáj is ez némelyeknek, dolgozni kell, a ki ezt nem teszi, semmiházi ha bíbor van is rajta, mondta Rousseau száz évvel ezelőtt. Talán szabad ezt ismételní ma már minálunk is. Az ilyen fölülről jövő példa regenerálja a tisztikart, új szellemet önt a tollak forgatóiba, sőt új, egészségesebb irányt ad az egész megye közvéleményének is. A főispánság utolsó menedéke a mult idők örökének, meg kell változnia vagy eltűnik a földszínéről. A ministerek dolgoznak a mint emberektől csak telik, mért ne dolgozzék a főispán?

De ez alatt mi nemesak bureaucratikus munkát értünk. Ismerje a közigazgatás részleteit, mert e nélkül nem fogja belátni hogyan fogja azt ellenőrizni, s hogy fog javítani rajta; ismerje hivatalnokait, de ez, ha egész ember, föladatának csak egyik részét fogja képezni.

Ez hivatalos kötelessége, tehát a minimum, ezentul következnek azon föladatok, a melyeknek sikeres megoldásához kötjük elismerésünket. Csináljon Főszellemet a megyében s vezesse azt. Tegye, hogy a közvélemény, ha csak divatként

is, fölkarolja mindazt, mi a megyét anyagilag emeli, erkölcsileg pedig magasabb fejlődést képvisel. Legyen Széchenyije ennek a vármegyének, a hol még mindig nagyon bőven pazaroljuk nem a pénzt, hanem azt az anyagot, miből az élet csinálva van az időt, s a hol elég sok ember nem becsüli még a becsületes munkát, s azt az embert, ki nem születésével, hanem tehetségével és szorgalmával csinált carriéret.

Gömör jövője az ipar. Képviselje ennek érdekeit kifelé, igyekezzék szakértők közreműködésével kijelölni az irányt, a melyben haladni kell, a vállalatokat, melyek létesítendő, reá vonni a fővárosi bankok figyelmét a megye természeti gazdagságára, ki nem aknázott kincseire, a kormányt a szakoktatás hiányaira.

Vajjon nem lenne-e érdekünkben, hogy a megyének politikailag és gazdaságilag össze kapcsolott részei egygyé forrjanak nyelvben és nemzetiségi érületben is, vajjon az ez irányban megindult mozgalom nem remélhetne-e sokat az új főispántól?

Aztán ott van a közegészség, a mely tekintetben megyénk bizony nagyon gyengén képviseli a haladást.

Volna ezenkívül még egy — talán szebb, nemesebb, eredményeiben gyümölcsözőbb föladat: az ifjú tehetségek fölkarolása. Hányból lesz harangöntő, a ki szobrot csinálhatott volna, vad genie, mert nem találta meg az utat, mely ezéjához vezet? Hány bukik el ezen az uton kifáradtan, mert nem volt a ki támogassa? Pedig lehetne másként, a mint hogy más megyékben nem is így van, s a melyek épen ezért fölénk is emelkednek.

Hasonló föladatot még sokat lehetne felsorolni a nélkül, hogy a sort kimerítenők, de talán elég volt egyszerűen reá mutatni néhányra.

Hőbortos idealismusként fogják ezt is ezimezni azok a jó urak, kik annyi sikerrel képviselik a mult minden hibáját, az új idők minden erénye nélkül. — A maradi tunyaságot, az új dolgoktól való irtózást, kivéve ha élvezetről van szó, mert ez esetben engedékenyebb hangulatba esnek. — Nekünk azonban erős

meggyőződésünk, hogy a megyei közvélemény nagyot vétkezik, ha szemben azzal, ki főispánja lesz, nem igyekezik a legmagasabb igényeket érvényesíteni. Ha elfoglalta azt a pozíciót, mely legmagasabb a megyében, álljon legfölül értelemben, műveltségben, legyen legfinomabb érteke a megyei közélet kívánalmái iránt és legyen legszívósabb munkása a közérdeknek. T. N.

S z e m l e.

(Örök béke. — Népszámlálás. — Utezi freskók: jég és hó.)

Megszületett hát végre a várva várt béke is! Szent Szilveszter estéjén legalább úgy látszott, hogy az új esztendő uralkodó planétája a fényes, ragyogó nap csakugyan kisütött; s a kik őszinte barátai a társadalmi békességnek és ellenségei az osztályok és felekezetek surlódásainak, valóban gyönyörködhetek a tarka, változatos, ezer rendű rangu nagy közönségben, mely fesztelen jókedvével átmulatozta az ó és új esztendő közös éjszakáját.

Mintha csak a bibliának fogadtunk volna szót: levetkeztük a régi embert és felöltöttük az újat. Bér elfelejténénk a régi bajokat örökre! A Szilveszter este megtanított rá, hogy tulajdonképpen az örök béke és a társadalmi élet felpezsdüléséhez nem kellene semmi egyéb nálunk, hanem hogy levetkeznénk a nyárspolgárius gondolkozást és a falusi nyegleséget kölesönösen, és kölesönösen felölténénk azt az új gunyát, a melyik olyan igen jól illik minden intelligens, művelt magyar emberre.

Adjá Ist n, hogy úgy legyen!

* * *

Azt csak az újságokból olvasom, hogy a népszámlálás megkezdődött, mert az én utezámbeli számláló biztosok alkalmasint úgy gondolkoznak, hogy ha Sztrizsben a mult esztendő decemberében már megéjtették a népszámlálást, hát miért ne halaszthatnók mi el a jövő esztendő decemberére?

Miután attól féltem, hogy engem majd meg nem népszámlálnak, felkerestem a biztost és azt kérdeztem tőle:

T Á R C Z A.

Anyám sirjánál.

Sírodhoz jöttem el
Óh drága jó anyám:
Sírodnál százsoron
Buzgóbban szól imám.

Imám az égbe száll;
Szavam hozzád lehat; —
Óh halld meg jó anyám
Mért könnyezik fiad!

Hallgasd meg ajkimon
A fájdalom szavát . . . .
A holtak esendje tán
Sebemre enyhet ad.

A holtak esendje . . . ah . . .
De mit beszélek én?
Azt háborítani most
Miként merészlelém?

Hisz itt a hant alatt
A fájdalom pihen . . . .
Óh drága jó anyám
Nyugodjál esendesen.

Emlékszem . . . óh igen —
Bár régen volt nagyon —
Hogy mennyit szenvedtél
Egykor kórágádon.

Emlékszem arra is,
Hány hosszú éjen át,
Virasztva lestem ott
Ajkad minden szavát.

Te túrtél esendesen
S nem volt panasz-szavad;

Te túrtél esendesen,
Hát ne túrtél fiad?

A türes s szenvedés
Mindig reményt fakaszt . . .
Ne hallj hát jó anyám
Fiadtól több panaszt.

Hisz itt alant veled
A fájdalom pihen . . . .
Óh drága jó anyám
Nyugodjál esendesen.

Ladányi Béla.

A próságok.

A szükség törvényt bont. E jó magyar közmondás jutott eszembe, midőn én, a ki tollat nagy ritkán szoktam fogni kezembe, e lapok szerkesztőjének unszolására e néhány sor megírására vállalkoztam. Hogy fogjon kezébe tollat az, a ki nem professióból dolgozik. Hogy írhatna valami olyant, melyen az olvasók mulassanak, az, a ki egész életében másokon mulatott? De a szükség törvényt bont. A szerkesztő ezikk-zavarban szenved, már t. i. mint az, a kinek pénze nincs, pénzzavarban sanylik s bizony nem esudálkozhatunk azon, ha évek hosszú sora alatt egyetlen egyszer megakad az a toll is, melyből héttől-hétre csak úgy ömlött a sok életre s nem életre való gondolat. Így kénytelen-kelletlen el kellett vállalnom a megbízást, hogy ha hasábot nem is, legalább néhány lábat firkantok — lapítottéknek. Ki tudja: hátha lesz olyan ember, a ki e sorokat is elolvassa s — horrendum dictu — azt találja mondani, hogy nem hiába erőltetem meg eszemet egy pár anekdota leírásában

* * *

Valamikor régen, nagyságos Kemény János gubernátor idejében történt, hogy a bécsi kormány valami suskusba keveredett, mire valamelyik külföldi hatalmasság hadat izent a császárnak. Természetes, hogy az oda do-

bott kesztyűt a lovagias államfőnek fel kellett venni s az armádiát minden eshetőségre „készenlét“-ben kellett tartani.

Csak hogy pénz nélkül akkor sem ment a dolog, a banknóták devalvatiója következtében épen pénz volt a legkevesebb az országban; a sok aranyat és ezüstöt az ötvösök mind feldolgozták kávék kanálnak, meg burnótos szelenczének, s a mi ezekből fennmaradt, a nemes urak pitykének használták fel; így az állam, hogy pénzzavarán segítsen, váltó cédulákat adott ki, melyeknek értéke a ráirt összegnek alig egy ötödét tette ki. Aztán a szegény embert akként tették boldoggá, hogy ha az állam fizetett neki, váltó cédulát kapott, ha neki kellett fizetni, csak arany és ezüst pénzt fogadtak el az adóhivatalok.

De az éhes szörnyeteg, az armádia, így is fel-emésztett minden pénzt. Erre onnan felülről megszorították a kormányzókat, hogy a föld tenekéből is pénzt kerítsenek, mert máskülönbén a győzhetetlen esászáron megcsik a szegény. A kerületek kormányzói ki is adták az ordret, hogy minden földi halandó tartsa kutya kötelességének egy évi adóját különbeni executio terhe alatt előre beszoolgáltatni.

Volt lótas futás! Szegény embernek nem hogy ezüstje, aranya volna, de még váltócédulája sincsen. Miből fizessen. Végre az oláfalusi székelyek elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek a gubernatorhoz, mely fejtsse fel a szegény ember tarthatatlan állapotát, s ez által könyörületesre bírva ő nagyságát, az adóbefizetésére kérjen moratóriumot.

És úgy lón a mint elhatározták; a küldöttség megjelent Kolozsvárott abban a rettenő nagy épületben, melyből mainapság a tudomány sugarai áradnak szét az erdélyi részekben. A nyolcz tiz tagból álló küldöttség megelőzőleg kiosztotta minden tagnak a szerepét, egyik üdvözli a gubernator apját, másik az anyját, harmadik a feleségét, fiát, leányát és minden rokonát.

Kemény gubernator nem roz szívű, de igen aulikus ember volt, az ember méltósága előtte csak a bárónál kezdődött, az alsóbb helyzetűt semmibe sem vette. Minde mellett a küldöttséget magas színe elé bocsátá, melynek szónoka, a fényes uri teremben mozogni sem tudván, egy

„Uram, talán bizony azt akarja, hogy én ne legyek?”

„Kérem — szót türelmesen — legyen nyugodtan, önt is megfogjuk számlálni, még pedig a „Gömör-Kishont” szerkesztőségével és kiadóhivatalával együtt, melynek összeírása most folyik. Hanem még eddig csak a kiskorú családtagok 114-ik darabjág juthattunk, a felnőttekre majd valamikor husvét táján kerül a sor. Önök igazán kitünő hazafiak.”

No már csak ezért is megérdemeljük, hogy minél több legyen az előfizetők!

Csendes lelki nyugalommal ballagtam a multkor Koresolyaváros legszebb terén. Egyszer csak elsikkadt a föld a lábam alól, a mi annyit jelent, hogy alaposan hasra vágódtam a jéggé fagyott uton. Csak már legalább egy kis hó esnék, sohajtottam magamban, hogy az ember járni tudna rendőri vagy mentőegyesületi fedezet nélkül!

S hogy jámbor és tetsző volt a kívánságom: megmutatta az idő; másnap elkezdett szakadni a hó és azóta toronymagasságu hóhegyek borítják a láthatárt mindenfelé. Ez az igazság.

Eddig a nemes város nevetett rajtunk, midőn a sikos talajon össze vissza törtük magunkat, most majd mi fogunk nevetni azon, hogy mint törökök össze magukat a fáradságos munkában, hogy a havat kihordathassák.

Vagy talán azt is itt hagyják majd tavaszig, mint a jeget? Civis.

A községi hitelszövetkezetek hasznáról és szükséges voltáról.

Mindnyájan tudjuk, hogy mások jóakarátára, bizalmára, a mit gazdasági értelemben hitelnek nevezünk, egyszer-másszor csaknem mindenki reá-szorul. Nem szólunk a kereskedőkről, a kik közül a legtöbb, hitel nélkül talán egy napig sem tudná magát föntartani, mert előtűnk leginkább a csekély vagyoni fölművelők, iparosok és munkások helyzete lebeg. De ezeknek is szükséges a hitel, mert félretett tőkéje nagyon kevésnek van. Ha egyiknek háza leég, igavonó barma elesik, ha a munkást betegség gyötri vagy családját éri csapás, félretett tőke és hitel nélkül kész a nyomor, tönkre megy nem egy jól indult életpálya; a szép remények és jobb jövő helyébe a bánat, keserűség, talán kétségbeesés lép. Az angolok azt tartják, „hogy vagyon nélkül nincsen szabadság”; mi pedig hozzátehetjük, hogy nincsen megelégedés sem.

Igyekeznünk kell tehát addig, míg sorsunk jól megy, némi kis tőkére és hitelre tenni szert, mert ezek képezik a gazdasági boldogulás oszlopait. A ki takarékos, a legsanyarubb viszonyok között is képes lesz félretenni néhány fillért, melyek a muló évek alatt forintokká nőnek s megállapíthatják az illető szerencsését. Nehéz azonban ott takarékoskodni, a hol a többség pazarló, a hol nincs hely hová filléreinket berakjuk. Hitelt szerezni pedig csak ott lehet, a hol van, a ki kölcsönt adjon. Falukon is akad ilyen, de ritkán van köszönet benne; városokban van elég, de azok a csekély kölcsönök, melyekre a kisiparos-

nak vagy munkásnak szüksége van, a kölcsönadó szemében csak akkor érnek valamit, ha uzsorakamatot hoznak, mert a koczkázat nagy, miután a kölcsönadó ritkán ismeri annak viszonyait, a ki pénzért fordul hozzá, e mellett igyekezik kizsákmányolni szorultságát is. Így meg aztán az ilyen kölcsön nagyobb baj a kölcsönvevőre, mint szerencse. Pillanatra segít, de később annál biztosabban öli meg azt, ki reá szorul.

A hitelszövetkezetek ezeken a bajokon igyekeznek segíteni. Módot nyújtanak a kisgazdának, hogy félretett pénzét gyümölcsöztesse, segítsenek a bajban és szerencsétlenségben az által, hogy lehető olcsó hitelhez juttatják azokat, a kik különben vagy épen nem, vagy csak magas kamattal mellett szerezhettek volna pénzt.

Azokban az országokban, a hol az efféle társulatok el vannak terjedve, a szegény emberek gondviselésének tartják őket, mert megmentik az érdemest a bukástól, talpra állítják s meggátolják, hogy nyomorba jutva, bűnbe essék.

Érdemes tehát mindazoknak, a kik a népek igaz barátai, megismerkedni azzal, mik is tulajdonképen ezek a szövetkezetek, hogyan jönnek létre, mikép működnek és miként lehetne őket hazánkban is nagyobb mértékben elterjeszteni. Ha ezt tesszük, hazafias dolgot is művelünk. A nemzet csak úgy lehet erős, ha legutolsó polgárának is megvan a betevő falatja, ha nem terheli nyomasztó adósság az ősi birtokoskát, ha a licitáció kísérlete nem riasztja el a gazda nyugalmát,

Ne higyük ám azt, hogy ilyen szövetkezeteket, melyek ennyi jót művelnek, helyesen megcsinálni igen nagy mesterség volna. Kell bizony hozzá egy kis jó fölfogás, sok buzgóság és még több kitartás, de ez azután, föltéve, hogy becsületes emberekhez beszélünk, körülbelül elég is. Pest vármegye példája, a hol ilyen szövetkezetek ma már csaknem minden számba vehető faluban vannak, mutatja, hogy a magyar ember ért ehhez is, ha akar. Nem szabad elfelednünk azt sem, hogy ez uton megtanulunk bánni a pénzzel, a mi főleg nálunk, ki tagadhatná, nagyon is szükséges.*)

Szilveszter est.

Névtelen hősök állottak a mulatság élére; nem hirdették ki egyébbel, mint négy falragasszal a város főterének négy szögletén, s a Róza nagy terme mégis megtelt közönséggel. Oda kiut 17 fok hidegben esikorgott a hó a járókelők lába alatt, ott bent a jó kedv és szívélies érzelmek melegében olvadoztak a szívek. És minő közönség volt az, mely az év utolsó estéjén talájkát adott egymásnak! A kik azt hitték, hogy a mi művelt közönségünk oly rétegekre van oszolva, melyek soha sem fognak egymáshoz tapadni, eljöhetek volna megnézni miként mulatnak együtt a legfesztelelenebbül a heterogen elemek: a genry és a bourgeoisie, melyeket csak pár hónappal előbb is látszólag áthidalhatlan távolság választott el egymástól. De az akkor még forrongó kedélyeket lecsillapította az idő, a szenvedély helyébe lépett a józan megfontolás és a korszellem, mely még a legbatalmasabb chinai falat is lerombolja, hogy utat törjön a haladásnak. Egyszóval a lefolyt Szilveszter est sikere társadalmi életünkben fontos győzelmet jelent, melynek ösztönét örülhetnek mindazok, a kik részesei valának, érdemül pedig azoknak rójjuk föl, kik a szép gondolat megpendítői valának s a társaságot összehozták. De mivel a rendezőség czégéről nem használta fel saját nevét, mi sem állhatunk a világ elé vele. — hisz úgy is tudja mindenki, kik voltak azok, kik egy igen fontos társadalmi kérdést gyakorlati uton oly szép sikerrel oldottak meg.

És ebből kitént egy igazság is, melynek e lap sábjai több alkalommal voltak szószói: az t. i. hogy minden életre való gondolat, melynek társadalmi uton kell testté válnia, csak abhoz értő, befolyásos egyének támogatása mellett emelkedhet ki a közönyösség kerge alól.

Ime, a következők megmutatta, hogy csak akarni kell s a siker elmaradhatatlan. Avagy, ha illetékes egyének akarnák, nem támaszthatnák-e föl újra dalárdánkat? Kellene-e annyit fáradni egy szindarab műkedvelői személynének megnyerésére? A szepet, jót és erkölcsileg hasznost mily sok alkalommal tudhatnók egyesíteni, ha oly egyének állának a dolgok élére, mint azok, kik a muló év utolsó estéjét tették feledhetlenné másfélszáz ember emlékezetében!

Ime most is a farsang küszöbén vagyunk, az alkalom kézzel foghatóan kínálkozik, — a siker buzdítsa fel a Szilveszter est érdemes rendezőit arra, hogy ne pihenjenek babéraikon, hanem építsék föl városunkban az egyetértés templomát, melynek alapját már megvetették.

Mellözve az elmékedéseket, megjegyezzük, hogy a társadalom ugyanazon elemek mulattak egy társaságban a legfesztelelenebbül, melyeket a nyáron egy kis félreértés egymástól elválasztott; a szellemi és születési intelligencia képviselői voltak együtt, s szeretnők, ha e társaságot hasonló természetű mulatságokban mindig együtt találánók. A fiatalabb rész kilencz óra tájban tánczra perdült, melyet jókedvűen járt éjféltájáig. Tizenkét óra előtt néhány perczel Palócz Kálmán bucsuztatta el a haldokló ó esztendő Petőfiének „Kitetők a holttestet az udvarra” című gyönyörű dalával, melynek melóbus akkordjai, pontban éjfélnél a Rákóczi induló felvillanyozó melodijába esaptak át. E pillanatban született meg az új év s a nagy és díszes társaság egyszerre fölemelkedett helyéből, hogy egymásnak szerencsét és boldogságot kívánjanak. Ez volt az est legünnepélyesebb pillanata. Mert az, a mi azután következett, inkább csak előtétből származott; kezintgatá-

sok, pezsgős palaczkok durrogatása, menyecske-táncz férjes urak bokázása, mind azt jelentette, hogy az új esztendőt vígan kell megkezdenni.

Névszerint nem sorolhatjuk föl a jelenvolt díszes hölgyközönséget, elég ha megjegyezzük, hogy városunk szép hölgyei közül azok, a kik tehették, mind ott voltak s egy kellemesen eltöltött est emlékével gazdagabban távoztak el a mulatság színtetéről — úgy jó virradat tájban. X.

Meghívó.

A gömörmezei „Tompaszobor” egyesület bizottsága a Rimaszombatban felállítandó „Tompaszobor” költségeinek fedezésére 1891. évi január hó 14-én (szerdán) Rimaszombatban a Három Róza dísztermében táncmulatsággal egybekötött műestélyt rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség.

Műsor:

1. Prolog. Irta: Szász Béla, felolvassa: Nyáry László báró.
2. Magyar népdalok. Czigányzene kísérettel, — zongorán előadja: Molnár Margit k. a.
3. Szavaltat. Soós Miklós által.
4. XIII. ábránd. Erkel „Bánk-Bán” kedveltebb dalmái felett Székely Imrétől, zongorán előadja: Soós Irén k. a.

5. Felolvasás Lörinczy György által.
6. Capriccio. H.-moll Mendelssohntól, előadja: Bodor Ármimé urhölgy.
7. Magyar népdalok. Czigányzene kísérettel mellett tilinkón előadja: Desseswffy Gizella k. a.
8. Férfi négyes. Előadják: Eperjessy Ferencz, Eperjessy József, Percz Samu és dr. Veres Samu.

Kezdeté pontban 7 és fél órakor.

Helyárak: Oldal- és körszék 1—6. sorban 1 frt 50 kr. — 7—10. sorban 1 frt. — A többi sorokban 80 kr. — Földszint 50 kr. — Deák és katonajegy 30 kr. — Karzat 20 kr.

Jegyek előre válthatók Miskolczy I. ur ezukrászdájában. Felülfizetések köszönettel fogadtnak és hirtalpig nyugtáztatnak.

A műestélyre váltott jegyek a táncmulatságra is érvényesek.

Helybeli hírek.

Ujévi tisztelgések. Szab. Rimaszombat város tisztikara Nagy Ferencz főjegyző vezetése alatt Szabó György polgármesternél volt január 1-én reggel „boldog új évet” kívánni. Az egész tisztviselői kar őszinte szívélinességgel üdvözölte egymást s azután Szabó György polgármester állott a tisztikar élére és testületi tisztelgés végett Bornemisza László alispánhoz vonut, hol ékesszavu polgármesterünk szokott kedélyes modorával fejezte ki a tisztikar legjobb kívánatait, melyekkel a szeretve tisztelt alispánnak boldog új évet kíván. A felharsant éljenzés után Bornemisza László alispán köszönetet mondott a városi tisztikar figyelméért s viszont egyenként mindenkinek és a városnak boldog új évet kívánt. — A tisztikar azután tisztelegni akart még Ujházy Lajos megyei főjegyzőnél is, a ki azonban hivatalos ügyben távol volt.

Műest. „A gömörmezei Tompaszobor egyesület” bizottsága a serény ifj. Nyáry László báró elnöklete alatt f. hó 14-ikén este a „Három Róza” nagy termében egy igen fényesnek ígérkező műestét rendez, a mely iránt, mint értesülünk, igen széles körben meglehetősen nagy érdeklődés mutatkozik. A jelen számunkban közölt műsorozat is megerősíti azt az állításunkat, hogy úgy a vidékről mint a helyből megjelenő közönség ritka nemes élvezetben fog részesülni, a mennyiben részben új közreműködők, részben igen jól képezett tehetségek fognak szerepelni a nagy gondal összeállított műsorban. Mint halljuk, messze vidékről is fognak ellátogatni amaz estére, ha az idő és más körülmények gátat nem vetnek a megjelenés elé. Részünkről nagyon örülünk, hogy városunk a jelen őszi és téli időszak alatt társadalmi téren nagyobb elevenséget tüntetett föl.

Érdekes miniszteri rendelkezés. Rimaszombat város legközelebb tartandó képviselő-testületi közgyűlésén tárgyalás alá fog kerülni a belügyminiszternek a város szervezeti szabályrendelete elintézéséről a megyei törvényhatóság útján leküldött rendelete, mely a város nem polgár lakosaira eddig kivettetni szokott 15% községi pótdadónak, mint törvényellenesnek, törlését rendel el. Ugyanecsk ennél kapcsán a Dickmann testvérek helybeli kereskedelmi társas czég községi pótdadó ügyében hozott belügyminiszteri — mint harmadfoku hatósági — határozat is be lesz mutatva, a mely nevezett czéget a községi pótdadó megfizetésére azon indokolással kötelezi, hogy a pótdadó fizetése alól kivételt senki sem képezhet.

A vízkeresztli vásár Rimaszombatban a két nap óta tartó óriási havazás folytán nem volt olyan élénk, mint más években. A belső piacokon az üzlet valóságilag pangott, s a messze földről ide sereglett kereskedők szomoruan bámultak bódéik mélyéről a néptelen, hóbuczkás utcákra. A megszokott reklám-kiabálásokat sem hallottuk, s általában a belső forgalom alig volt nagyobb mint egy közönséges hetivásáron szokott lenni. Ennek ellentéte volt azonban a baromvásár, hol meglehetősen élénk és uralkodott, s bár temérdek marháat hajtottak piacra, a kereslet oly nagy volt, hogy szinte keves volt a marhaállomány Egy

*) Mutatvány az „Utmutatás”-ból, melyet lapunk más rovatóiban ismertetünk. Székely.

futószövegben megbotlott, s hogy ügytelenségét elpálástolja, ekként adá jelét ékesszólási tehetségének:

— Tyhü! az árgyélusát is az apjának!
A küldöttég tagjai megállapodásukhoz híven utána mondták:

- Én az anyjának. —
- Én a feleségének. —
- Én a leányának. —
- Én a fiának. —

Kemény gubernátor elszörnyülködött az indiskréte szónoklaton, de azért nem jött ki flegmájából s a szónok elmondhatta küldőinek kívánságát. Az egyszerű székely paraszt lerajzolta a szegény ember állapotát úgy a mint van, — de a soron segíteni nem lehetet, az éhes szörnyetegnek, az armádiának, pénz kellett. Kemény válasza rideg, elutasító volt. Végül megkérde a szónoktól hogy mi a neve?

— Csont, nagyságos uram.
— Csont...? A csontot csak a kutyának szoktuk adni.

— Igen, ha kemény! Vágott vissza a végkép kikéseredett paraszt.

Nem rossz kívánságok. Három baka hevert a komáromi sánccokon: arról beszélgettek, hogy ha a legfelsőbb hadur, az atya isten, megadná az ők kívánságukat...! Az egyik csak annyit kívánt: teljenek meg a komáromi sánccok szín arannyal s a mérhetlen kincsnek ő legyen tulajdonosa.

A másik kívánsága az volt, hogy a komáromi sánccok tele volnának varró tüvel s azok a varróituk mind elkopnának annak a sok zsáknak varrásában, melyekbe a komáromi ezred legénysége ezres bankókat gyümöszölne...!

A harmadik nagyot sohajtott s csak ennyit kívánt: ... aztán halnátok meg mindketten egyszerre s én lennék utánnatok a succesor! Tréfás.

egész csoport marhakereskedő járt keresztül-kasul a barmok között, válogatva és alkudva, s egy sereg oláh czigány lovakat vásárolt. Érdekes kép volt a mint a délutáni órákban mintegy 12 főből álló czigánybandérium vonult kifelé a városból, huszárosan megülve vagy kötőféken vezetve vásárolt (?) lovaikat. — Általában a vásár elég tarka, de elég lanyha is volt.

Előléptetés. A helybeli kir. törvényszék elnöke Eperjessy Ferenc díjtalan joggyakorlatot ugyanezen törv. székhez díjaz joggyakorlatokká nevezte ki.

Eszküvő. Majomi Mariska kisasszonnyal a napokban tartja esküvőjét Konyha Béla zehereji fiatal földbírtokos. Állandó boldogságot!

Eljegyzés. Zatureczky Etelka kisasszonyt, Zatureczky Samu kir. törvényszéki irattáros kedves leányát nem rég jegyezte el Czékora Imre törvényszéki írnok. Hosszu boldog éveket!

A rimaszombati általános ipartestület előjárása f. hó. 11-én tartandó mulatsága szintén népesnek és sikeresnek ígérkezik, a mennyiben az egyesület megválasztott rendezője, különösen pedig a jól kiszemelt bálnya Kalla Mihályné urnó buzgó tevékenységet fejt ki már előre is a nemes ezüldiál érdekében. Hát helyén van is ez, mert mindig jó dolog az, ha a tapintatos rendezőség helyes választása folytán a szép ügy sikernek néz eléje. Valamint egy részről a közönbösség esirájában elfojtja söt megőli a legszentebb ügyet is; ugy másrészt az ügyes és buzgó lelkesedés és lelkesítés felvirágoztatja a felkarolt ügyet. A leendő táncmulatság mostani ezéjja is üdvös, mert tiszta jövedelme egy ipariszkolai alap megteremtésére szolgál! Jó sikert a szép ügynek! Elmegyünk mi is!

A rimaszombati polgári olvasókör a jelen évi közgyűlését folyó hó negyedikén d. u. 3 órakor tartotta mintegy hatvan egyesületi tag meleg érdeklődése mellett. A közgyűlés nevezetesebb tárgyai közül kiemeljük, hogy a múlt évi bevétel 963 frt 23 kr., a kiadás 784 frt 03 kr. volt. E szerint a maradvány 179 frt 20 krt teszen. A jó eredmény a buzgó egyesületi pénztáros Konyha Géza és tevékeny elnökön K. Szabó János hathatós működésén kívül a derék választmányának köszönhető. Epen ezért sajnós dolog, hogy a szorgalmas jegyzővel Gasko Jánossal együtt elnök és pénztáros is lemondottak tiszteletbeli, de híven viselt tisztségükről. — Azonban a mily fájdalmasan esett az ő leköszönésük, a melyet hasznos működésükért jegyzőkönyvi elismerés követett, épen olyan kedvező választást vitt véghez a közgyűlés, elnökké tevén Rábely Miklós értelmes és lelkiismeretes polgártársunkat, pénztárossá a szerénységéről és pontosságáról ismert Rónay Gyulát, jegyzővé Szabó László ügybuzgó és esend természetű tisztviselőt, a kikről a hozzájuk megválasztott bizottsági derék tagok tevékenysége folytán is bátran föltehetjük és remélhetjük, hogy az egyesület a kiállott nehéz próbák ellenére is, még nagyobb lendületet fog nyerni. A választmány új tagjai a következők: Varga Lajos, Konyha Géza, Lengyel Pál, Szabó József mészáros, Jakovecz Lajos, Róth Lajos, Rakottvay Lajos, Koreny Pál, ifj. Gasko János, Szabó János (kriston) Kohut Lajos, Szabó József hivatalnok, Benyo Béla és Tóth Péter.

Statistika. A rimaszombati róm. kath. plebánia területén a lefolyt 1890. évben **Született:** fiú 53, leány 59, összesen 112; tehát 6 al több leány. Ezek közül az év folyama alatt elhalt 7 fiú, 7 leány, összesen 14. — **Legtöbb születés** volt április hóban 18, legkevesebb október hóban 5 esettel. — **Iker-születés** 2 volt, mindkét esetben 1 fiú, 1 leány; az ikrek mindkét esetben elhaltak. — **Elhalt:** finemű 58, nőnemű 58, összesen 116. Viszonylatba hozva az elhaltak számát a szülöttekével, mutatkozik halálozási többlet 4. — Minthogy azonban ezen elhunytak közül a vármegyei közpórházban elhalt ezen plebánia területétől idegen finemű 23, nőnemű 12, a kir. közpórti fogházban pedig finemű 2, összesen 37, ezen szám az elhaltak összlétéből levonván, s az így fölmaradt 79 halálozási eset a 112 születési esethez viszonyítva — a kör- és fogháztól elvontan tulajdonképen 33 születési többlet áll elő. — Az elhaltak közt legkorosabb volt egy 81 éves nő, legifjabb egy 2 óras figyermek. Legtöbb halálozás fordult elő április hóban 20, legkevesebb június hóban 2 esettel. — **Házassult:** 12 pár, ezek közt egyező vallású 11, egy esetben pedig róm. kath. völegény gör. kath. menyasszonnyal. A házassultak közül eskettetett legény hajadonnal 8 esetben, özvegy férfi hajadonnal 1 esetben, özvegy férfi özvegy nővel 3 esetben. Az összekelték közt legkorosabb volt egy 65 éves özvegy férfi, legifjabb egy 19 éves hajadon. Az esketés történt januárban 1, februárban 1, áprilisban 1, májusban 2, szeptemberben 4, októberben 2 és novemberben 1.

Excelsior. A megyei törvényhatóság Rimaszombati város 1891. évi költségvetését azzal hagyta helyben, hogy a tüzvészségi ezélokra kért 6% pótdadó helyett az összes városi lakosokra kivetendő 7% pótdadót engedélyezett.

Adókvívítés A jelen évre szóló III. és IV. osztályú kereseti adó kvívítését elsoroló névsort a városi adószedő hivatalban január 6-tól kezdve 8 napon át megsemlélheti bármely érdekelt egyén.

A kéregetők ellen. Több oldalról alapos panaszt hallottunk emelni a miatt, hogy újév első napján a kéregetők egész serege valóságos ostrom alá vette a házakat. Valóban ideje volna már e szegényletes és kellemtelen szokást ha mindjárt kényszer által is megakadályozni. Szívesen adna mindenké tiz-husz krajczárt, ha ez által megóvatná a hivatalon újévi gratulansok telakodásától, kik átkozva hagyják oda az olyan házakat, melyek lakóit szenvelgett könyörgéseikkel nem sikerül felültetniük.

Hó. Hétfőn este óta csaknem megszakítás nélkül hull a hó éjjel nappal, s már egészen fehér lepelet öltött a vidék; az egyes házutaladonok és lakók alig győzik első-pórtetni a havat a lakásuk előtt. Vigan is robusnak már a esengős-bongós szánok utczáinkon, s kivált a tegnapi és mai napon egymást érte a sok sikló szán. A múlt héten még ugyanevak feltették nyakunkat, életünket, hogy a „sima“ jegen eltalálunk esni. Most már bezegg nem félhetünk a nyakszegéstől, hanem annál inkább a elázástól, mit a sok hótól könnyen megkaphatunk.

Telünk régen volt oly tartós, mint az idén. — Az is ritkán esik meg, hogy oly korán (nov. 17-től) kezdődjék az állandó fagy. És ez így van az egész kontinensen. Sőt a napi lapok szerint a legnagyobb hideg épen Magyarországon (!) észlelhető. Dejszen, nem szeretné egyikünk sem a Skandinávi telet átélni, bár 1888. január 2-án fogvaogtatva jártunk-keltünk a — 28° C^o-u hidegben. A múlt december hónap folyamán a hőmérsék nálunk 3 napot kivéve a napi közép mindig a 0 fokon alul áll. Leghidegebb volt decz. 30-án r. 7 ór. 18° C^o; a hőmérsék maximumát decz. 2-án 8° C^o észleltük. Havi közép — 3° C^o. A pára nyomás 0₈ — 6₆ mm. közt ingadozott, míg a levegő hat izben 100, egyébként 59 — 99% nedvességet (89% közép) foglalta magában. A légnomás minimuma decz. 3-án 735 mm., maximuma pedig 31-én 757₄ mm. Tiszta felhőtlen napot csak hatszor láttunk, míg teljesen borult 12-szer volt az ég. A csapadék aránylag nem volt sok, összesen 37₉ mm. Csapadékos napok száma: 10, még pedig 2 esővel, 2 havas-esevel, 6 hóval. A szelek iránya legtöbbször éjsz. keleti és csak 23 esetben voltak észlelhetők, míg 70-szer szélcsend uralkodott. Erősségük a két fokot nem multa fölül. Hóvilhar völgyünkön egész hónapban nem fordult elő. Ha így tart a hideg január végéig, a tél „kiadja a mérgét.“

A népszámlálás városunkban lassan, de biztosan halad előre. Hja, nem hólyag az, hogy hamar fölfújja az ember. Meg vagyunk győződve, hogy értelmes megbizottaink lelkiismeretesen végzik nehéz s ingyenes tiszteket s a kevésbé értelmes alsóbb rendű népet kellően igyekeznek fölvilágosítani a népszámlálás hasznos és szükséges volta felől. Sajnos azonban, hogy némely együgyű ember a kellő számú személyzetet szeretné letagadni, mert azt hiszi, hogy a mostani népszámlálás csak kulesot fog szolgáltatni az újabb adókvívítéshez. Ha lapunkat azok is olvashatnák, a kik ekképen vélekednek, szíves készséggel hoznók tudomásukra, hogy a népszámlálás tisztán haza fia s kötelesség és sommifele újabb terhet nem von maga után.

Kárvalott vásáros. Egy murányi jómódu földműves a rimaszombati országos vásárra jött be f. hó 7-én reggel, és Nyustján a vasuti személpénztárnál váltott jegyet. Mikor R.-szombathban leszállott a vonatról, észre vette, hogy 160 frittal terhelt pénztárczája nyomtalanul eltűnt. A helybeli rendőrségnél jelentkezett, de a tolvajnak mindeddig semmi nyoma nincs.

Nem lehet meghalni. Lapunk nyomdai helyiségébe a vásár napján beállított egy szürös atyafi, a ki tisztességes viselkedése daczára is, olyanformán nézett ki, mintha egy kicsit „nyakban“ lett volna. — s azt kérdezi, hogy lehet-e itt halottkémi jelentést kapni? — Kérjük tőle, hogy minek az neki, tán bizony meg akar halni! „Nem biz én“ feleli nagy komolyan, „hanem G. község bírāja vagyok s teccik tenni, anélkül nem lehet meghalni, hát azért keresek.“

Nyilvános számadás. A Szilveszter estén rendezett mulatság bevétele volt 93 frt 10 kr. Kiadás zene, teremdíj, világítás, fűtés stb. czimén 52 frt 12 kr. Tiszta jövedelem 40 frt 98 kr., melyből 20 frt 49 kr. jut a közm. egyesület rimaszombati körének s ugyanannyi a nőegyesület pénztárának. Felülfizettek: Molnár József 1 frt 50 kr., Dr. Marikovszky István 50 kr., Dr. Szabó Samu 2 frt. Guha Viktor 50 kr., Baksay József 1 frt 50 kr., Raisz M. Emma 50 kr. Széplaky Lajos 50 kr., Császár László 50 kr., Dr. Schürger 50 kr. melyért a rendezőség köszönetét nyilvánítja.

Vármegyei udonságok.

Ötven éves lelkészi jubileum. Szekeres Antal pohorellai esperes plebános decz. 29-én ünnepelte meg plebánoskodásának ötvenedik évfordulóját. Az agg lelki pástort ez alkalommal számos tisztelője kereste föl s Weiszhap Lajos és Golda János ünnepi beszédeket tartottak az érdemes férfihaloz.

Kinevezés. Végli László salgótarjáni káplánt a rozsnói megyés püspök Uzapanyitra plebánosnak nevezte ki.

Körorvos választás. Pelsüczön az Osgyáni Pál halála folytán megürült körorvosi állomásra — mint értesülünk — az érdekelt községek dr. Báthory Istvánt, városunk jeles szülöttjét akarják megválasztani. Ellenjelölje dr. Gescheit Putnokról.

Halalozás. Lökös Istvánné sz. Kálniczky Franciszka f. hó 4-én Gortva-Kisfaludon 70 éves korában elhunyt. A boldogult egyike volt a régi jó világ magyaros, nemes matrónáinak, kiknek nagymamai arczára önkéntelen bizalommal és tisztelettel szoktunk tekinteni. Nyugodjék békével!

Uj vasuti megállóhely jön létre — valószínűleg a jövő hó 1-től kezdve Feled községben ott, hol a falut az örháznál kettémetszi a vonat, az új megállóhely létesítéséhez az özletvezetőség által kívánt 120 fritt már le is fizette a felelő érdekelttség.

A játék vége. Kés, megtöltött fegyver nem való gyermek kezébe. A nagyok így tartják, de a rakonezátlan gyerekek nem akarják elhinni. Szomorú véget ért a minap a nyustyai parasztyerekek puskás mulatsága is. Vigan szánkásztak, eszükáltak, kergettek egymást, majd meg burkus háborut rendeztek és ugyanevak koppantak a hó-bombák a fejükön meg a hátukon. Ez még nem okozott volna bajt, de Koczka Daniel, egy alig 14 esztendő gyermek, nem télt el az ártatlan mulatsággal. Az a szerencsétlen gondolata támadt, hogy ő most nagyon rá fog ljeszteni a társaira. Az apja háza előtt játszottak, ő hát bement a szobába, leakasztotta a szegről az apja kétesöves puskáját, felhuzta a kakasát és kikiáltott az ablakon a pajtásaira, hogy „szaladjatok, mert lövök.“ A gyerekek tréfának vették a dolgot és még oda szaladtak, hogy a puskát közelről is lássák. A lövés előfordult és oly szerencsétlenül érte a 12 éves Tatár Józsefet, hogy menten halva került el a földön. A kis gyilkos szörnyű tettét látva, rémülten iramodott ki a faluból, de apja még a közel lévő vashámornál elfogta.

Vegyes hírek.

Uj tehetség. Holló Barna, a rimaszombati műfaragó szakiskola volt jeles növendéke, jelenleg pedig Zala György szobrász tőrekvő tanítványa, a képzőművészeti társulat téli kiállításán egy szarvast életnagyságban föl-

tüntető gypszszobor-művel mutatta be jeles szobrászati tehetségét. Bár a szobormű oly hátrányos helyet kapott, hogy alig látható, a műbírálok a fiatal művész ezen művét diésérőleg említék. Örvendhetünk, hogy hosszú szünet után lesz, ki nagy Ferenczünknek nyomába léphet.

Reményi Ede, a világhírű hegedűművész, ki évek hosszú sora óta van távol hazájától, mint a fővárosi lakok újságolják, márcziusban Budapesten fog hangversegyezni. Igen valószínű, hogy akkor gömőri rokonait is megfogja látogatni.

Magyar bambusz. Fáy Béla, hunyadmegyei birtokos, Fáy Gusztáv volt főispánunk fia, érdekes kísérleteket tesz dédái birtokán exotikus növények meghonosításával. Többek között bambuszaddal is próbálkozott meg. A dédái park mesterséges tavaián a bambusz egészen jól megterem s már több méteres bambusz törzseket látni parkjaiban.

Utmutatás a hitelszövetkezetek alakítására es vezetésére. Kik községük anyagi emelése iránt érdeklődnek és ez ügyben az őrös szó és jámbor ohajtatnál többet is tenni akarnak, azok teljes utbaigazítást nyervek ezen 48 oldalra terjedő művecskében, mely a Pestmegyei hitelszövetkezet megbízásából szerkesztett „Szövetkezés“ kiadásában megjelent, s postán küldve 15 kron Hornyánszky Viktor könyvnyomdájában kapható. Tartalma: I. A hitelszövetkezetek haszna és szükséges volta. II. Hogy csináljuk a hitelszövetkezetet. III. Hogyan alakul meg a hitelszövetkezet. IV. Miként működik a hitelszövetkezet. V. A boldogulás titka. Ezt követi egy alapszabály és az ügyvitelhez kívánt minták bemutatása. Igen kívánatos, hogy azok, kik a nép javát szívákön horják, ezen kis füzetet megismerkedjenek. Lapunkban legközelebb volt szó a Rihóvidéki mezőgazdaság szövetkezetéről. Ha a néppel állanlóan érintkező lelkeszeink, tanítóink, jegyzőink és bírúink ezen kis utmutatást elolvassák, még a tél folyamán több hitelszövetkezet keletkezéséről a tökégyűjtés és felszegezés mindannyi fontos tényezőjéről adhatnánk hírt. Pestmegyében már 64 ily szövetkezet működik áldásosan. Itt az ideje, hogy népünk vagyoni emelése, saját erején való boldogulása s másoktól függetlenítése érdekében megmozduljunk.

Szobanövényeink az utóbbi erős fagyok ideje alatt beszorultak a szobába. Itt azonban kétszeres veszedelemben forognak. Egyrészt a száraz levegő, másrészt az el nem távolítható por fenyegeti életüket. Különösen ez utóbbi a növényzet likaesait zárja el, mialt a párolgás megakad. Pedig ez a növényzet lélekezése, mi nélkül épen úgy, mint az állat, nem élhet. A por eltávolítása tehát a fő feladat. Ezt tesszük, ha langyos vízbe mártott és kifacsart szivaecsal letöröljük a porral ellepett leveleket, mi által egyszersmind az elődi rovarokat is eltávolíthatjuk róluk. A molyhos és fégy levelek tisztogatásához száraz, puha esetet használjunk. Általában a szobanövényeknél nagy gondot kell fordítani a tisztaságra. Az elszáradt vagy lehullott levelek eltávolítandók, valamint a eserepekben netán mutatkozó gyomot ki kell irtani. Sőt gondunk legyen arra is, hogy a eserepeket kívülről időaként megmossuk, mert azokra penészgombák és moszatok rakódnak le, melyek a eserep likaesait betömik. A szoba szellőtetésénél vigyázzunk, hogy a hideg légáram a növényeket ne érje, még pedig annál inkább, minél alacsonyabb a külső hőmérséklet.

Népszámlálási adoma. Kassán egy számláló lap következőképen volt kitöltve: életkora 1¹/₂ év; főfoglalkozása: evés, ivás; mellékfoglalkozása: alszik és játszik; anyanyelve: a körülményektől függ; mily más nyelvet beszél: a jövő titka, stb.

Egészségtani irkák jöttek divatba Németországban. Ugyanis a füzetek hátulsó lapjára ilyen forma jó tanácsokat nyomtatnak: A fül ápolása: 1. Övd fülelet erős rázkódástól (Ne kiáltás bele). 2. Ne piszkáld semmifele hegyes eszközzel (tollal, kötőtűvel, fogvájával stb.) és ne dujj füledbe babot, borsót. 3. Ha bab vagy borsó vigyázatlanságból jutott füledbe, azt csak langyos vízzel való kifacsatással lehet eltávolítani, de legtanácsosabb ilyenkor az orvoshoz fordulni. 4. Ha bogár vagy légy ment füledbe, addig esepégtess olajat bele, míg a bogár elvész. — A szem ápolása: 1. Ne irtj s ne olvass soha alkonyatkor, gyenge világítás mell-tt. 2. Nappal ugy válaszd meg helyedet, hogy az ablak balra essék föled. A napsugaraknak sohasem szabad irásodra (könyvedre) esniök. 3. Lobogó lángnál s fekre sehase olvass. 4. Iráskor felső testedet egyenesen tartsd, melledet ne támaszd meg az asztalhoz s fejjel csak kevéssé hajolj előre. 5. Olvasáskor a szék hátához támaszkodjál s könyvedet kezbedben tartsd ugy, hogy a szem és könyv közötti távolság 35 cm. legyen. 6. Csak fekete tintával irtj és ne használj sorvezetőt. 7. Ha szemed fáradtnak érzed, nézz egyideig a messze távolba. 8. Ha nagy beteg voltál, akkor kiméld több héten át szemedet. 9. Ha por vagy más valami ment a szemedbe, ne dörzsöld, hanem tartsd egyideig esendesen, míg a könny kimossa, ha pedig nem mossa ki, eső- vagy lepárolt vízzel füröszd meg a szemet, ha ez sem segít, menj szemorvoshoz. — Bizony többlet ér ez, mint-ha afféle karrikatúrákat nyomatunk az irkákra.

A differititizt okozó bacillus, melyet Dr. Löffler fedezett föl, nagyon könnyen tapad a száj és torok nyálkahártyáján, kivált ha ezek tisztátalanok, hurutosak. Azért tanácsoljuk, hogy differititiz idején mindenki különös gondot fordítson szájának tisztaságára és szalicilios szájvizet használjon. Torok gyulladáson vagy mandula gyulladáson egyének minden két órában 1—2 percentes szalicilios vízzel öblítsék meg szájukat és torkukat.

CSARNOK.

Rima partján.

(Utérás: Gergely Károlytól.)*

„Mély a Rima, zavaros ha megárad,
Rima partján busulok én utánad.“

Sokszor hallottam és dudogattam is e kedves népdalt; de kedvességét azóta még többszörösen érzem, mióta rokonlátogatni ott jártam keletkezése helyén s egy pár szép angusztszi napot eltöltöttem a Rima parton, Gömör-Kishont vármegyei székhelyén Rimaszombathban.

* Nagybányai ev. ref. lelkésztől. Megjelent a „Nagybánya és Vidéke“-ben.

Leírom, a mik figyelmemet a fejlődőben levő szép kis városban megragadták, részint emlékül az ott töltött kedves időnek; részint azért, hogy egy kis összehasonlítást téve, rámutassak, mennyit tehet egy aránylag esékely népességű városka is a maga érdekében, ha lelkes, munkás vezetői vannak s a lakossága a haladó kor intelmeit nemcsak megérti, hanem követi is. Hátha okulhatunk belőle!

Gömör-Kishont vármegyéről egy újabb iskolai földrajz azt mondja, hogy Magyarország kicsinyben. Természeti szépségeiben és vas érczeiben egyaránt gazdag terület, annyi ásványforrással, hogy néhol nem is ilatlik édes vizet a lakosság, vagyártása első helyen áll az országban; főhelye Rimaszombat rendezett tanácsú város. A régi „Kis-Tükör” pedig Rimaszombatról, meg a közelében fekvő Osgyánról csak annyit jegyzett volt fel, hogy lakói „jó fazekasok.”

A földrajz nagyon igazat mond, mert a vármegye területén hegy, völgy, erdő, termékeny mező, szántóföldek, rétek, folyók, patakok, üde források, régi várak, mezei tanyák meglepő szépséggel váltakoznak; hanem a Kis-Tükör kissé téved, mert azok az országszerte ismert rimaszombati szép fehér edények nem annyira Rimaszombában, mint annak környékén készülnek, úgy, hogy pl. Nagy-Bányán jóval több fazekast mutathatnánk fel, mint az a város, melyről a rimaszombati edényt elnevezték.

A vasutak élénk forgalma, a vas- és kőszénbányák s az újabb időben készült gyárak feltűnő hatásáról tesz bizonyosságot. E tekintetben nem akarok ugyan összehasonlítást tenni, de nekem úgy tetszett, mintha azokon a vassal és kőszénrel foglalkozó munkásokon a jóllétnek és értelmességnek több jele látszanék, mint a mi arany-üzst lányaink munkáin.

A város a vasúti állomásról tekintve, a legszebb színben tűnik fel. Ott van mindjárt az új törvényeségi épület, a hozzá közel épült fogház; az új katonai kaszánya s több szép, szabályos új épület. A négy templom, kiemelkedő szép tornyokkal; iskolák és egyéb középületek a négyszögletű tágas piac környékén és többnyire szabályos kövezett utcákkal, nagyobb városnak is díszére szolgálnak.

Lakossága Rimaszombatnak mondhatni egészen tiszta magyar. Palócosan, de romlatlan helyes magyar nyelvével beszélnek. Számuk körülbelül ötezer. Vallás tekintetében a reformátusok és ágostai evangélikusok vannak túlsúlyban. Lehetnek együtt három ezren. Római katolikus két ezer körül; görög kath. és izraelita kevés. A vallásfelekezeti közt a legszebb egyetértés áll fenn. Fényes bizonyossága ennek az államilag segélyezett egyesült protestans főgymnasium és annak derék tanári kara, az elemi iskolák közös volta s a városnak az a régi méltányos intézkedése, mely szerint minden ker. vallásfelekezet egyházi szükségleteit házi pénztárából fedezi, a mi hazánkban ritka példa.

Rokonom, Vozári Gyula a főgymnasium egyik tanára, szíves volt velem a város nevezetességeit és kiválóbb egyéleit megismertetni. Jól esik ezeket emlékembe visszaideézni.

Legelőször is a Tompa Mihály szülőházát tekintetük meg. Márványtábla jelzi a nagy költő emlékeztetést az alacsony kis zsindeyes házon, ily felirattal: „Itt született Tompa Mihály 1817. szept. 28.” Erdemes megjegyezni ez évszámot nem csak azért, hogy azt az időpontot jelzi, a melyen hazánk egyik legnagyobb költője napvilágot látott, hanem azért is, mert a nagy költő születése idejét ez a felirat biztosan mutatja. Tudjuk ugyanis, hogy Tompa születése idejét az irodalom történetirők, még Toldi Ferencz és Beöthy Zsolt is, 1819. szept. 29-ikére, tehát a valóján két évvel és egy nappal későbbre teszik. Ez a tábla pedig a rimaszombati ref. egyház keresztlő anyakönyve szerint az igazi és egyedül hiteles adatot tartalmazza. Jól teszi tehát, a ki irodalmi történetet olvas vagy tanul, ha könyvében a hibás adatot ehhez képest kijavítja.

Nem hallgathatom el örömem kifejezését a felett, hogy a magyar költészet e kiváló nagy alakja iránti hála az ő születte földén nemcsak él, hanem tettekben is nyilvánul. Legújában különösen a „Gömör-Kishont” című helyi lap szerkesztői és buzgó munkásai lelkesen felkeltették és élesztik azt a mozgalmat, melynek célja, hogy Tompa emléket ércszoborral is megörökítsék: hadd lelkesüljön láttára a magyar. Még jobban esik megjegyezni, hogy e nemes cél felkarolását városunkban is tapasztalom. Állami gymnasiumunk tanári kara és ifjúsága egész készséggel megkezdte s méltánylandó szép sikerrel folytatja a gyűjtést a Tompa-szoborra.

Megnéztük azután a városkertet, hol nyáron olvasó-és mulatóhely van; s fűrdő is vele összeköttetésben. Mi nagybányaiak a mi ligetünket mutogatjuk az idegennek; a rimaszombatiak büszkébbek lehetnek városkertjükre. Nálunk a természet talán több szépséggel ruházta fel a liget környékét; de Rimaszombat sokkalta több művészeti szépet vegyített a természetadta szépségek közé. A sáta utak csillagalakra idomított s gondosan megnyirva zöldellő gyertyán eszerve sorok közt vezetnek át s a magas fák árnyában kényelmes padokon elhelyezkedve, a szőnyeg kerteszet remekbebbnél remekbebb alakításaiban gyönyörködhetik a szép iránt fogékony ember. A kertész egykor az egyiptomi alkirály szolgálatában állott; sok országot, világot látott, nem esuda tehát, ha izlése feltűnően szép alkotásokra vezet, szorgalma meg tapasztalatainak értékesítésére képes. — Elgondoltam, milyen vonzóvá tudná tenni a mi ligetünket is egy ilyen kertész. Igaz, hogy ez távolabb fekszik a várostól, mint az; nincs is olyan jó kerítéssel körülvéve; nem is lehet a szabad átjáró miatt olyan gondos felügyelet alá venni; de mégis azt hiszem, hogy ha szakértő, pontos kertész kezére jutna, néhány év alatt jóval szebbé tenné.

(Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk ez újabb évfolyamának kezdetén felkérjük összes munkatársainkat, hogy közérdekű közleményeikkel lapunkat jövőre is támogatni szíveskedjenek.

L. B. A költeményt nem azért tettük félre mert nem üti meg a mértéket, hanem mert eddig nem volt alkalmunk a közlésre. De másfelől bármennyire méltá-

nyoljuk a tehetséges poetát, első sorban kénytelenek vagyunk olvasóink igényeit elégiteni ki, mely a mai realis világban inkább a hírek után vágyik.

M. Z. Az hogy ön még nem tud eléggé magyarul, nem volna épen baj; jó hogy magyarul érez. E kijelentése elég biztosíték nekünk arra, hogy neunsokára a magyar nyelvet is jól megfogja tanulni. Ha lapunkba írni akar, kezdje apróbb közleményeken, mi a styláris hibákat készséggel megkorrigáljuk.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magán-hirdetések.

Kurinczi tej.

Alólírottak tisztelettel hozzák a nagyérdemű közönség becses tudomására, hogy Rimaszombában a Kossuth Lajos- és János-utczákban levő üzleteikben — a nap bármely szakában — a Kurinczi-tej literje 7 krajczárért kapható.

Szabó József, mézáros
Özv. Mindszenty Bertalanné,
vegyeskereskedő.

Egy kereskedő bolt teljes be-

rendezése, hozzá való almáriummal, valamint egy tized mérővel eladó Bakostöréken

Rudolph Ferdinandnal.

A csizi fürdő vendéglője, italmérési joggal, 1891-ik évre bérbe kiadó. — Értelkezhetni az igazgatósággal Csiz u. p. R.-szécs.

Árverési hirdetmény.

701. sz. — **Páskaháza** község tulajdonát képező erdőből, mintegy kilencezer ürméter **tüzifa 1891. évi január hó 19-én délelőtt 10 órakor Páskaházán** a község házánál nyilvános árverésen el fog adatni. Az árverési feltételek alólírottánál megtekinthetők.

Rozsnyó, 1890. december 27.

Kubinyi Géza, főszolgabíró.

Meghívó

a nagy-röczei kölesönös segély szövetségnek f. évi **február hó 2-án**, vagy ha akkor határozatképes nem volna, f. évi **marcius hó 1-én**, mindkét esetben délutáni 2 órakor, a pénztárat helyiségeiben tartandó

rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A mérleg előterjesztése.
3. A felügyelő bizottság jelentése.
4. A felmentvény megszavazása.
5. Az osztalék meghatározása.
6. A választmány, az igazgatóság, a felügyelő bizottság és a tisztviselők választása.
7. Netáni indítványok.

Nagy-Röczen, 1891. évi január hó 3-án.

1—3.

Az igazgatóság.

Eladó ház.

Rimaszécsen **Angyal Miklós örökösei** a 88. sz. a. levő házat, külön udvarral és nagy kerttel, szabad kézből eladják. — Értelkezhetni lehet ugyanott **Csiesúr Ferencz** kinevezett gondnokkal

1—2

Felhívás.

A fűrési 134-ik számú tjkvben tulajdonosként bejegyzett **Sághy-család tagjait** felhívom, hogy engem, mint érdekeik védelmére kirendelt ügygondnokot birtoklásuk jogi természetéről **fo-lyó évi február hó 16-ik napjáig** felvilágosítani annyival inkább siessenek, minthogy az akkorra kitűzött tárgyaláson a telekkönyvi állapot érdekeikre figyelem nélkül is rendeztetni fog.

Rimaszombat, 1891. január 3.

Molnár József, ügyvéd.

A „Szövetkezés”

kiadásában megjelent s a Pestmegyei hitelszövetkezetnél (Bpst Megyeház) 15 krért kapható, utmutatás a hitelszövetkezetek alakítására nézve. — Lásd a „Nemzet” december 15-iki, az „Egyetértés” 23-iki számát.

Árlejtési hirdetmény.

A **feledi** képviselő-testület választmányára megbízásából ezennel közhírré teszem, hogy az ugyanott évente gyakorolni szokott négy országos városi jog, három egymást követő évre, árlejtés útján az **1891. évi január hó 15-én** a község házánál délelőtt 9 órakor megtartandó árlejtés útján bérbe adandó lészen.

Az árlejtési feltételek addig is **Czibur Pál** községi bíró urnál megtudhatók.

Jánosi, 1890. december 26-án.

Kovács József, körjegyző.

Eladó ház.

Rimaszombában, a **Pokorági-utca 23. sz.** alatti ház, magános nagy udvarral és melléképületekkel együtt szabad kézből eladó.

Vevők értekezhetnek a tulajdonos **Szvetniczky Ferencz**czel. 3—3

Hirdetmény.

5111. sz. — A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Dr. Döményi Dávid** ügyvéd kassai lakos végrehajthatónak **Kovács Lida** kánói lakos végrehajthatást szenvedő elleni 37 ffrt 82 kr. tökékövetelés és járuléka iránti végrehajthatási ügyében a rászombati kir. törvényszék (a tornyai kir. járás-bíró) területén levő Kánó községben fekvő a kánói 9. sz. tjkvben foglalt Kovács Sándor, Julianna, kk. Mihály, Erzsébet és Krisztina nevében álló háznélküli 41/b hrsz. 108 ffrt — a kánói 59. sz. tjkvben A. 1—15 sor sz. a. $\frac{2}{6}$ urb. telek külsőségéből és urb. erdő s legelő illetményből Kovács Lida nevében álló $\frac{2}{6}$ rész jutalékára az árverést 934 ffrtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1891. évi február hó 6-ik** napján délelőtt 10 órakor Kánó község bíró házána megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladhatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át és pedig kánói 9. számú tjkvbeni ingatlanra 10 ffrt 30 kr. a kánói 59. sz. tjkvbeni birtokra 93 ffrt 40 kr. készpénzben vagy az 1881. évi. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombában, 1890. szeptember 9.

A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Aldorffer, kir. tszki bíró.

Valóságos orvosi malaga-bor

a klosternenburgi es. k. borvizsgáló állomás bírálata szerint igen finom, jó malaga-bor mint kiváló erősítőszert **gyöngéledők, betegek, lábbadozók,** gyermekek stb. számára kevésbé erős, gyomor-egyenség ellen legsikeresebb hatású, a Bécsben és Hamburgban levő u. n.

VIÑADOR 5—6

spanyol borszárművelés eredeti egész és fél-üvegjeiben és törvényesen elhelyezett védőjegy mellett eredeti áron 2 ffrt 50 és 1 ffrt 30 krért kapható, ugyancsak Xeres de la frontera-ból való **sherry** eredeti palackokban és árért **Rimaszombában** **HEKSCH JAKAB** kereskedésében.